

3.9.2018

KA/13459/07.01.01.00/2018

OHJE ANALOGISTEN PYSYVÄSTI SÄILYTETTÄVIEN ASIAKIRJOJEN SUOJAAMISESSA KÄYTETTÄVISTÄ MATERIAALEISTA

Kyseessä on

määräys

ohje

suositus

seulontapäätös

Normin nimi

Ohje analogisten pysyvästi säilytettävien asiakirjojen suojaamisessa käytettävistä materiaaleista

Keskeinen sisältö

Suojamateriaalien laatu vaikuttaa analogisten pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilyvyyteen. Pysyvästi säilytettävän asiakirjallisen kulttuuriperinnön suojaamisessa pitäisi käyttää tässä ohjeessa mainittujen kriteerien tasoisia selluloosapohjaisia suojamateriaaleja.

Suojamateriaalit jaotellaan primääri- ja sekundäärisuojiiin. Ohje pohjautuu kansainvälisiin standardeihin. Ohjeen liitteenä on luettelo Kansallisarkiston käyttämistä sekundäärisuojista.

Kohderyhmä

Asiakirjallista kulttuuriperintöä säilyttävät valtion ja kuntien viranomaiset ja liikelaitokset, valtionapua saavat yksityisluontoiset arkistot sekä julkista tehtävää hoitavat yhteisöt, toimielimet ja henkilöt sekä muut arkistolain piiriin kuuluvat tahot

Voimassaoloaika

Toistaiseksi

Säännökset, joihin toimivalta ohjeen antamiseen perustuu

Arkistolain 831/94 4 § mukaan Kansallisarkiston tehtävänä on varmistaa kansalliseen kulttuuriperintöön kuuluvien asiakirjojen säilyminen ja niiden käytettävyys.

OHJE ANALOGISTEN PYSYVÄSTI SÄILYTETTÄVIEN ASIAKIRJOJEN SUOJAAMISESSA KÄYTETTÄVISTÄ MATERIAALEISTA

Suojamateriaalien laatu vaikuttaa analogisten pysyvästi säilytettävien asiakirjojen säilyvyyteen, joiden suojaamisessa pitäisi käyttää tässä ohjeessa mainittujen kriteerien tasoisia selluloosapohjaisia suojamateriaaleja.

Selluloosajohdannaisista selluloosanitraatti ja -asettaatti sekä synteettisistä polymeerimateriaaleista polyvinyylikloridi (PVC) eivät sovellu missään olosuhteissa pysyvästi säilytettävien asiakirjojen suojamateriaaleiksi. Kemiallisesti hyvälaatuisia muovimateriaaleja ei suositella liian tiiviytensä vuoksi.

Tässä ohjeessa suojamateriaalit jaotellaan primääri- ja sekundäärisuojiiin. Ohje pohjautuu kansainvälisiin standardeihin. Ohjeen liitteenä on luettelo Kansallisarkiston käyttämistä sekundäärisuojista.

Ohjeen soveltaminen

Tätä suojamateriaaliohjetta ja sen liitettä sovelletaan Kansallisarkiston analogisten asiakirjojen siirtoja koskevien linjausten ja ohjeistusten puitteissa.

Asiakirjojen primäärisuojat

Primäärisuojiksi kutsutaan niitä suojamateriaaleja, jotka ovat suorassa kosketuksessa asiakirjoihin, kuten esimerkiksi suojapaperit (vaippalehdet) ja valokuvien suojakuoret.

Suojapapereiden pitäisi täyttää standardeissa ISO 11108:1996 tai ISO 9706:1994 asetetut vaatimukset. Standardin ISO 9706 vaatimusten lisäksi suojapapereiden kuitukoostumuksen on oltava ligniinivapaata, kemiallisesti valkaistua sellua, joka saa sisältää myös lintterikuitua. Asiakirjojen suojaamisessa ohjeistetaan käyttämään 80–100 g/m² paksuista suojapaperia. Kookkaiden karttojen ja piirustusten suojaamiseen ohjeistetaan käyttämään 150–200 g/m² paksuista suojapaperia.

Valokuvien primäärisuojiksi ohjeistetaan käytettävän suojamateriaaleja, jotka läpäisevät ISO 18902:2013 standardin kriteerit sekä valokuva-aktiiviteettitestin ISO 18916:2007 testimenetelmät. Valokuvien suojaamiseen ohjeistetaan käyttämään 40–120 g/m² paksuista suojapaperia ja suojakuoria. Valokuvien suojamateriaalien laatukriteerit ovat vaatimuksiltaan paperiaineiston suojamateriaaleja tarkempia, joten valokuville soveltuvat primäärisuojat soveltuvat myös muille asiakirjoille.

3.9.2018

KA/13459/07.01.01.00/2018

Asiakirjojen sekundäärisuojat

Sekundäärisuojiksi kutsutaan niitä suojamateriaaleja, jotka eivät ole suorassa kosketuksessa asiakirjoihin, kuten kotelot ja laatikot.

Pysyvästi säilytettävien asiakirjojen sekundäärisuojina pitäisi käyttää kartonkeja, laatikoita ja koteloita, joiden valmistusmateriaalit täyttävät standardin ISO 16245:2009 A-tyypin kriteerit sillä lisäyksellä, että kartongin on oltava ligniinivapaata ja valmistettu kemiallisesti valkaistusta sellusta. Aaltokartonki hyväksytään, jos sen kaikki kerrokset vastaavat standardin kriteerejä ja jos se fyysisiltä ominaisuuksiltaan soveltuu suunniteltuun käyttöön.

Valokuvien sekundäärisuojiksi ohjeistetaan käytettävän suojamateriaaleja, jotka läpäisevät ISO 18902:2013 standardin kriteerit sekä valokuva-aktiiviteettitestin ISO 18916:2007 testimenetelmät. Valokuva-aineistoista erityisesti lasinegatiivit tulee säilyttää vaaka-asennossa fyysisesti tarkoitukseen sopivassa laatikossa.

Sekundäärisuojien fyysisten mittojen pitäisi noudattaa suojamateriaaliohjeen liitteessä kuvattuja mittoja.

Pääjohtaja Jussi Nuorteva

Tutkimusjohtaja Päivi Happonen

Standardit

ISO 11108:1996 Information and documentation – Archival paper – Requirements for permanence and durability
ISO 9706:1994 Information and documentation – Paper for documents – Requirements for permanence
ISO 16245:2009 Information and documentation – Boxes, file covers and other enclosures, made from cellulosic materials, for storage of paper and parchment documents
ISO 18902:2013 Imaging materials – Processed imaging materials – Albums, framing and storage materials
ISO 18916:2007 Imaging materials – Processed imaging materials – Photographic activity test for enclosure materials